

Asia: VN/1258/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain lukua 7 Palkkatuki koskevat kysymykset

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

- Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.

-

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

- Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää

Pykälässä rajattaisiin selkeästi palkkatukeen oikeutettujen kohderyhmä. Ehdotus tarkentaa palkkatukeen oikeutettujen asiakkaiden kohderyhmää mutta samalla vähentää asiakaskohtaista harkintaa. Työnhakijoina on jonkin verran henkilöitä, joiden työllistämisen tavoitteena ei ole osaamisvajeen täyttäminen. Heidän kohdallaan kyse on työn saannista ja työelämän osallisuuden lisääminen. Kohderyhmässä on henkilöitä, jotka esim. henkilökohtaisten ominaisuuksiensa vuoksi eivät pääsääntöisesti tule työllistymään yksityisen sektorin työpaikkoihin. Heidän terveydentilansa ei kuitenkaan ole sellainen, että palkkatuki tai esim. eläköityminen olisi mahdollista.

Palkkatuen ulkopuolelle jäisivät 25-49 -vuotiaat toisen asteen koulutuksen suorittaneet, jotka ovat olleet ansiotyössä 6 edeltävän kuukauden aikana.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- **Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)**
- **Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen**
- **Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin**

Hyvinvointialueen lisääminen tuen saajaksi kunnan, kuntayhtymän, yhteisön ja muun työnantaja lisäksi, on kannatettava asia.

Pykälään tulisi muutos siitä, ettei palkkatukea voitaisi myöntää samalle työnantajalle uudestaan saman työntekijän palkkaamiseen. Palkkatukea ei myöskään voisi myöntää, jos työnantaja on saanut samasta henkilöstö yli 55-vuotiaiden työllistämistukea. Ehdotusta voidaan pitää ongelmallisena erityisesti kuntatyönantajan näkökulmasta. Kunta on usein iso työnantaja, jossa on tarjolla monenlaisia erilaisia työmahdollisuuksia ja mahdollisuus myös edetä eri tehtäviin. Kunnat ovat myös yhdistysten lisäksi parhaiten pystyneet työllistämään työnhakijoita, joiden on vaikea löytää työtä avoimilta työmarkkinoilta. Palkkatukilainsäädännön muutos ei nähdäksemme muuta yksityisen työnantajan kannustimia näiden vaikeasti työllistyvien palkkaamiseen ja näin ollen on riski, että tietty asiakasryhmä jää kokonaan vaille työmahdollisuuksia.

Myönteistä on se, että palkkatukijaksojen ketjuttaminen olisi sujuvampaa ja nopeampaa niillä ehdoilla, että työnantaja vaihtuu ja työnhakija täyttää tuen edellytykset.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- **Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin**
- **Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään**

Ehdotuksen mukaisesti palkkatuella katettaviin palkkauskustannuksiin ei enää laskettaisi esim. lomarahaa eikä lomakorvausta tai lisä- tai ylityökorvauksia. Palkkaa siltä ajalta, jolta työnantajalla on oikeus saada tuella palkatun palkkauskustannuksiin sairauspäivärahaa, kuntoutusetuuksia tai tartuntatautipäivärahaa, ei huomioitaisi kuten ei tälläkään hetkellä.

Ehdotettu muutos saattaa selkeyttää ja yksinkertaistaa mm. tilitystä mutta työnantajan näkökulmasta tilanne on toinen. Työnantajan näkökulmasta palkkakustannusten kasvaminen on ongelmallista ja saattaa vähentää palkkatuen käyttöä työllistämisen tukena.

Esim. Porin kaupungilla lomarahajan rajaamisella pois on iso taloudellinen vaikutus työllistämismäärärahoihin. HE:ssa vaikutusta kuntatalouteen ei olla osattu arvioida realistisesti.

Muutosta on perusteltu mm. sillä, että se saattaa työnantajat yhdenvertaisempaan asemaan, koska lomarahen kattaminen osittain palkkatuella ei olisi riippuvainen siitä onko vuosiloma pidetty palkkatukijakson aikana vai ei.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- **Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista**
- **Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen**
- **Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista**

Tuen määrää ja kestoja koskeva säännös yksinkertaistaisi ja selkeyttäisi tilannetta nykyiseen verrattuna, koska tuen määrää ei määrittäisi työttömyyden kesto.

Palkkatuen määrä 50% palkkauskustannuksista 5:ltä kuukaudelta työsuhteen alkamisesta lukien, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalle. Jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 12 kk välittömästi ennen tuen myöntämistä edeltäneiden 14 kk:n aikana, palkkatuki myönnetään 10 kk:ksi.

HE:stä jää puuttumaan perustelut siitä miksi palkkatuen jaksoa on lyhennetty. Työttömyysturvaan liittyvän työllistämisehdon kriteerit ovat kuitenkin edelleen samat ja lyhyemmällä palkkatuki-jaksolla jää ehto saavuttamatta. Kunnissa yleisesti käytössä oleva käytäntö palkkatukityöjakson jatkamisesta ja rahoittamisesta siten, että asiakas saavuttaa työllistämisehdon, vaikeutuu. Joko kustannukset työllistämässä kasvavat tai lakimuutos suuntaa kuntia palkkaamaan niitä työnhakijoita, joilla on oikeus 10 kk palkkatukeen. Ymmärrettävästi HE:n tavoite on vähentää kuntien palkkatuella työllistämistä ja ohjata palkkatukea yksityiselle sektorille mutta emme näe esitetyissä toimenpiteissä olevan kannustimia tuen käyttöön yksityisellä sektorilla. Sen sijaan näemme riskin siihen, että kuntien työllistäminen palkkatuella vähenee ja tietyn työnhakijaryhmän työllistymismahdollisuudet heikkenevät.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- **Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista**
- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista**
- **Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.**

Vamman tai sairauden perusteella myönnettävä palkkatuki tulisi olemaan 70 % nykyisen 50:n % sijasta, mikä on kannatettava ehdotus. Palkkatuettu työsuhde voisi olla 10 kk mutta tukiaikaa voisi jatkaa enintään 24 kk kerrallaan. Samalle työnantajalle myönnettävä jatko on hyvä asia

osatyökykyisen työnhakijan kannalta, vaikkakin ehtojen tarkistaminen edellyttää määriteltyjä tehtäviä työnhakijalta, työnantajalta ja Te-toimistolta.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- **Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.**
- **100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille**
- **Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtioneuvoston ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.**

Nykyisestä poiketen 100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille, eikä ainoastaan niille, joiden ei ole katsottu harjoittavan elinkeinotoimintaa. Lisäksi ehdotetaan; että työntekijälle maksettavaa palkkaa korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen huomioon ottamiseksi, jos tuella palkattava on ollut työttömänä väh. 24kk tuen myöntämistä edeltäneiden 28kk:n aikana.

Ehdotus on kannatettava koska säännös laajentaa yhteisöjen ym. pykälässä mainittujen organisaatioiden palkkatukimahdollisuutta. Palkkatuki olisi kuitenkin edelleen rajattu niin, että palkkauskustannuksiin luetaan vain ne kustannukset, jotka vastaavat 65%:n työaikaa ja sitä myönnetään enimmillään 10:ksi kuukaudeksi.

9 § 60 vuotta täyttäneiden pitkäaikaistyöttömien palkkatuki

Palkkatukea voidaan myöntää 24:ksi kuukaudeksi, kun työnhakija on täyttänyt 60 vuotta ja ollut työttömänä vähintään 12 kk edeltäneiden 14 kk:n aikana. Tukiakaa voidaan myös jatkaa enintään 24 kk kerrallaan, mikäli edellytykset täyttyvät. Tämä on kannatettava muutos.

55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Ehdotus parantane yli 55-vuotiaiden työllisyyttä ja samalla vahvistaa ko. asiakkaiden työmarkkina-asemaa.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- **Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan**
- **Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.**

- Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana

-

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle

-

2. Huomioita lukuun 7a 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuki

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- Tuki on uusi
- Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.
- Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.
- Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.

-

3. Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)
- Työllisyyspoliittinen-avustus (säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)
- Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen

-

4. Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

-

5. Huomiot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain muihin lukuihin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- **Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.**

-

6. Yleiset huomiot

Yleiset huomiot:

- Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin**
- Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista**
- Muuta kommentoitavaa**

Muut ehdotetut muutokset:

Voimassa olevien palkkatukisäännösten mukaan palkkatukea voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos kunta palkkaa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin henkilön suunnittelemaan ja järjestämään työttömille työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistämistä edistäviä palveluita. Näiden ns. työnsuunnittelijoiden pidempikestoinen tuki on ollut tuki työnantajalle, eikä työllistettävältä ole edellytetty samojen ehtojen täyttämistä kuin muilta palkkatukea hakevilta. Nyt työnsuunnittelijoita koskeva poikkeus palkkatukijaksojen kestosta poistettaisiin ja jatkossa työnsuunnittelijoita työllistävät työnantajat saisivat palkkatukea samoin ehdoin kuin muut työnantajat.

Tämä muutos vaikeuttaa merkittävästi kuntien ja järjestöjen työllistämismahdollisuuksia. Työnsuunnittelijoita on käytetty muiden työttömien asiakkaiden ohjauksessa ja palveluiden tuottamisessa. Etuna on ollut pidempikestoinen tukiaika, joka on turvannut ohjausosaamista ja toiminnan jatkuvuutta. Kuntien työllisyyspalveluiden kannalta muutos on ei-toivottava.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset ovat negatiivisia kunnallisen työllistämisen kannalta, kuten HE:n vaikutusarviossakin on todettu.

Siltä osin kuin kyse on 50%:n palkkatuesta, olisi palkkatuen määrä tukikelpoihin kustannuksiin ehdotettujen muutosten johdosta n. 20 % nykyistä pienempi. 100%:n palkkatuen osalta palkkatuen määrän väheneminen on enintään noin 60 prosenttia nykyiseen verrattuna otettuna huomioon tukikelpoihin kustannuksiin ehdotetut muutokset. 100 %:n palkkatukeen ehdotettujen muutosten johdosta palkkatuetun työn määrän odotetaan laskevan noin 1300 henkilöllä.

Ehdotettu muutos tukikelpoisiin kustannuksiin vähentäisi tuen määrää keskimääräisellä työllistettävän palkkakustannuksella arviolta noin 200e/kk. Velvoitetyöllistämisen 6 kk:n jaksolla muutos olisi keskimäärin n. 1200e.

Palkkatuen määrään ehdotetut muutokset johtaisivat siihen, että kunnat voisivat myöntää palkkauskustannuksiin kuntalisää ainoastaan työnantajan sivukuluihin ilman, että kuntalisä laskisi valtion maksaman palkkatuen määrää. Ehdotettu kokonaisuus voi johtaa siihen, että kunnat tarjoaisivat kuntalisiä nykyistä vähemmän tai kuntalisät kohdentuisivat työnantajan sivukuluihin.

Jokelainen Johanna
Porin kaupunki - Porin kaupunginhallitus